

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТА ВИБУТТЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В КРАЇНАХ СВІТУ

Проведено аналіз питання експлуатації і вибуття основних засобів в країнах світу та встановлено відмінності між обліковим відображенням основних засобів в Україні та інших країнах світу

Постановка проблеми. Інтеграція України у світову економічну систему стала підставою для широкого використання бухгалтерської інформації з метою підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання. Для обґрунтування своїх рішень як вітчизняні, так і іноземні інвестори потребують достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, а також результати його діяльності відповідно до прийнятих в міжнародній практиці основ ведення бухгалтерського обліку, в тому числі експлуатації та вибуття основних засобів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання бухгалтерського обліку основних засобів є актуальним навіть закордоном, тому що завжди привертало до себе увагу багатьох науковців, серед них П.Й. Атамас, О.П. Гаценко, Р.Т. Джога, В.Ф. Павлій, Л.В. Панкевич, С.В. Свірко та інші.

Метою дослідження є аналіз питання експлуатації і вибуття основних засобів в країнах світу і порівняння з національним досвідом для вдосконалення організації та методики бухгалтерського обліку основних засобів в Україні.

Викладення основного матеріалу. Перед тим як досліджувати особливості бухгалтерського обліку експлуатації і вибуття основних засобів закордоном повернемося до історії, до часів коли Україна входила до складу СРСР. В результаті дослідження (рис. 1) виявлено, що за часів Радянського союзу:

- як і сьогодні існувала велика кількість нормативних документів, що регулюють облік основних засобів;
- не існувало конкретних методів амортизації, а нарахування проводилося за завчасно встановленими нормами;
- використовувалась окрема форма звітності (ф. № 11 "Звіт про наявність і рух основних фондів і амортизаційного фонду"), яка була повністю присвячена відображенню інформації про основні засоби;
- для узагальнення аналітичної інформації застосовувались журнали-ордери;
- була відсутня аналітика до рахунку 01 "Основні засоби";
- при відображенні в обліку основних засобів використовували відновлювальну вартість (вартість придбання або виготовлення об'єкта), що в сучасних умовах має назву первісної;
- нарахування амортизації призупинялося при ремонті (сьогодні при поліпшенні).

Як бачимо, в сучасних умовах бухгалтерський облік основних засобів в порівнянні з СРСР значно вдосконалився. На нашу думку, це є результатом того,

*Таблиця 1. Оцінка основних засобів в країнах континентальної моделі **

Країна	Загальні моделі оцінки основних засобів
Італія	В основі оцінки лежить принцип собіварності. До вартості придбаних актів, крім договірної ціни, включають всі витрати, які підприємство понесло для приведення цього активу в робочий стан (податки, мито, вартість транспортування, встановлення, монтажу і т.д.). До складу вартості можна включати і певну частину відсотків до сплати, накопичених за період виробництва чи доведення до робочого стану цього активу
Німеччина	Обліковуються за вартістю придбання або створення за вирахуванням систематично нарахованого зносу Відсотки за кредит дозволяється включати до витрат на будівництво основних засобів тільки у тих випадках, коли існує тісний зв'язок між цими засобами та позиковим капіталом
Чехія	Приймаються на облік за ціною придбання, крім випадків, коли підприємства отримують їх в подарунок, якщо вони виявлені під час інвентаризації або передані підприємству по закінченні лізингового договору. В цих випадках активи ставляться на баланс за їх відновленою вартістю
Польща	Обліковуються за ціною придбання або за фактичними витратами на придбання та приведенням до готовності. Не використовується поняття "можлива ціна реалізації"
Республіка Білорусія	Оцінка здійснюється за первісною вартістю. До первісної вартості основних засобів, що придбані за плату, включаються відсотки за позиками на їх придбання
Російська Федерація	Оцінка здійснюється за первісною вартістю. До первісної вартості основних засобів, що придбані за плату, включаються відсотки за позиковими коштами на їх придбання

* Джерело: розроблено на основі досліджень Т.Б. Замрій [2]

що положення (стандарти) бухгалтерського обліку, що регулюють облік основних засобів розроблялися на основі міжнародних стандартів. Саме тому врахування закордонного досвіду є позитивним при удосконаленні існуючої методики. Наступним етапом нашого дослідження є вивчення закордонного досвіду

Поняття "необоротні активи" в зарубіжній обліковій практиці позначається різними термінами: постійні активи; власність, споруди і обладнання; матеріальні активи тощо. Так, у Швейцарії необоротні активи в активі балансу об'єднані в одну групу – основні засоби; в Росії – позаоборотні активи, які включають нематеріальні активи, основні засоби, доходні вкладення в матеріальні цінності; в Німеччині – основний капітал та фінансові активи; в країнах англо-американської групи – це довгострокові активи, що об'єднують в собі основні засоби або власність, будівлі і обладнання, невідчутні активи, інвестиції, інші непоточні (позаоборотні) активи [2].

В США нарахований знос нематеріальних активів на відміну від українського балансу частіше зазначається у примітках до фінансових звітів. В більшості країн необоротні активи можна поділити на такі групи: матеріальні довгострокові активи; нематеріальні довгострокові активи; довгострокові фінансові інвестиції [2].

Відповідно до концептуальної основи МСФЗ будь-який активи для відображення в обліку повинен відповідати таким критеріям: 1) приносити в майбутньому вигоду підприємству; 2) його вартість можливо достовірно визначити. Крім зазначених, основні засоби повинні відповідати ще декільком критеріям. Зокрема, згідно з п. 6 МСФЗ 16 "Основні засоби" основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує для використання у виробництві або постачанні товарів і наданні послуг, для надання в оренду іншим особам або для адміністративних цілей та будуть використані, як очікується, більше одного періоду [2].

В кожній країні світу існують свої особливості оцінки основних засобів. Так в Республіці Білорусь, серед критеріїв віднесення до основного засобу виділяють вартість активу, яка повинна перевищувати 30 встановлених законом мінімальних заробітних плат, у Російській Федерації – більше 100 кратного розміру встановленої законом мінімальної заробітної плати, в Китаї – більше 2000 юанів, в Чехії – більше 10000 чеських крон [3].

Проаналізуємо особливості оцінки основних засобів в країнах світу (табл. 1).

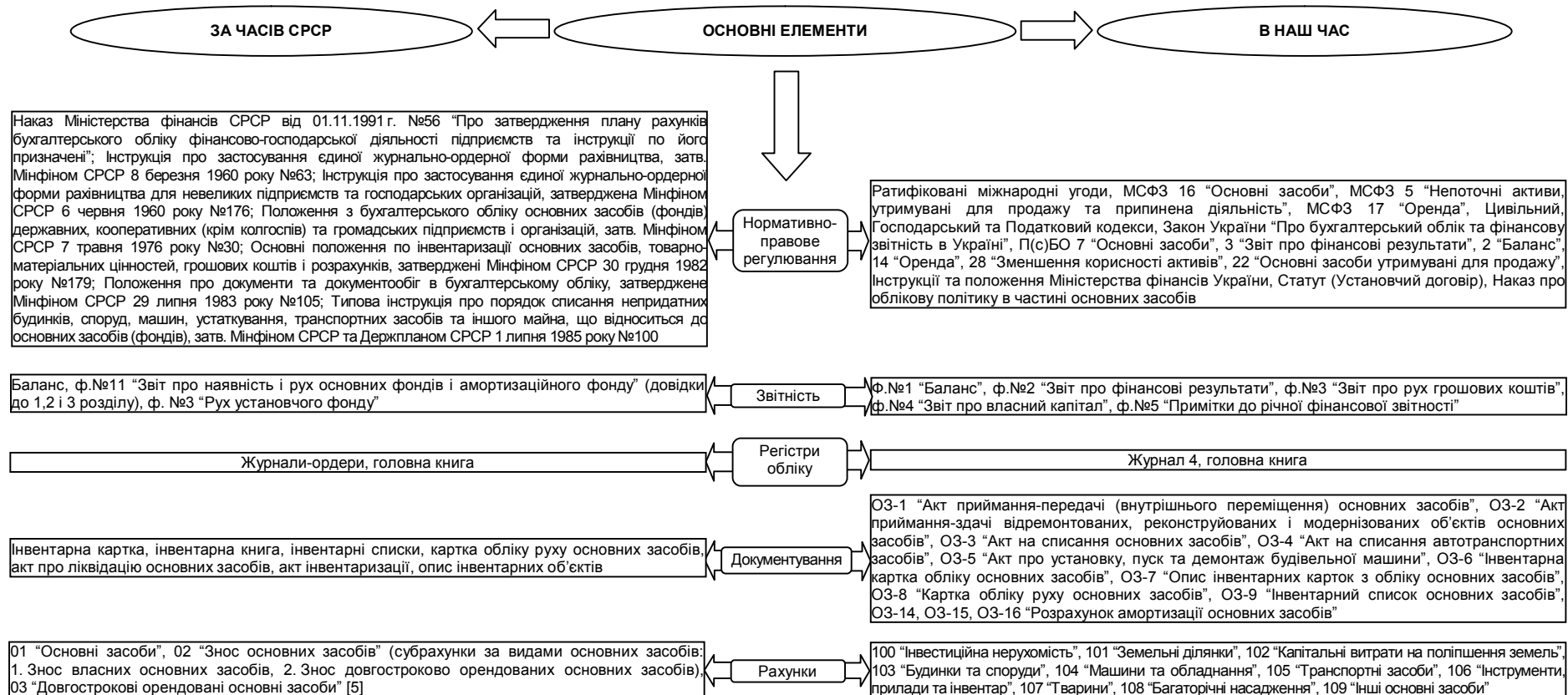
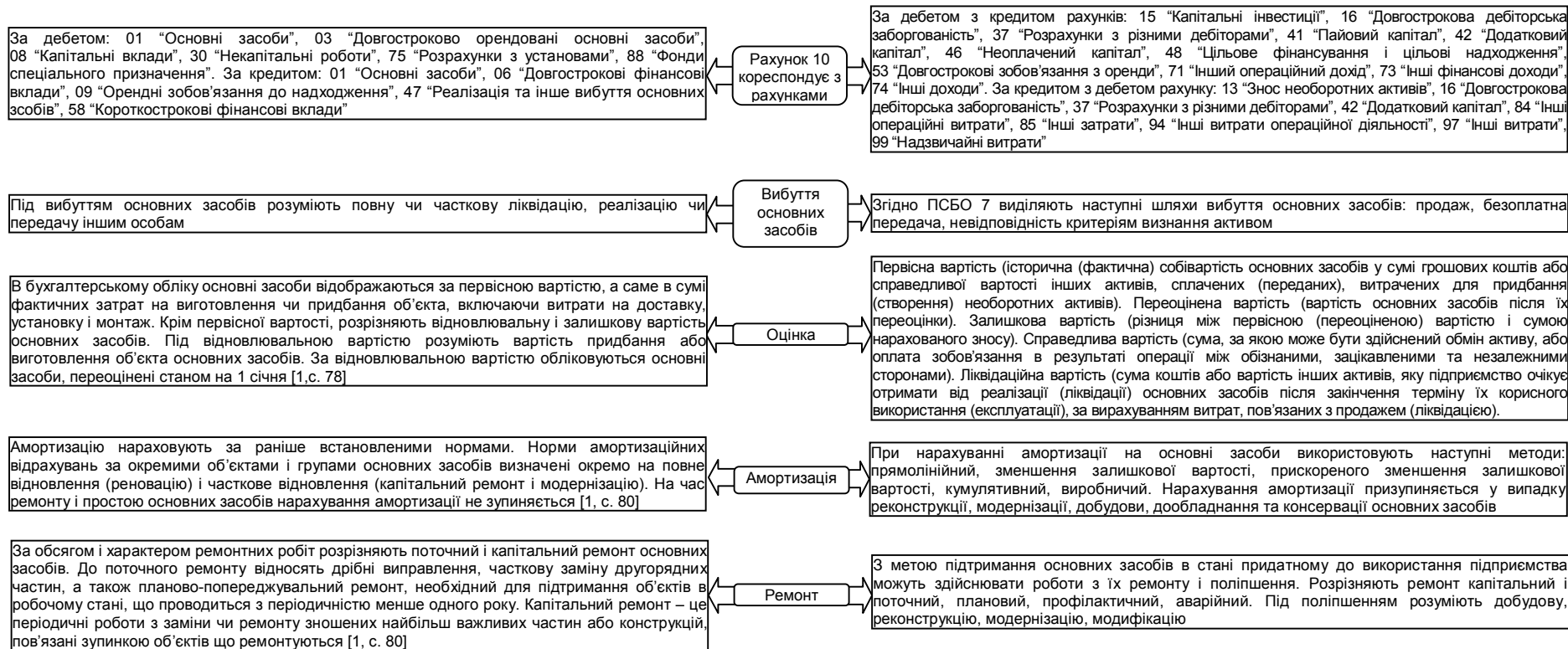

Рис. 1. Характеристика основних структурних елементів обліку основних засобів за часів СРСР та в наш час

Продовження рис. 1. Характеристика основних структурних елементів обліку основних засобів за часів СРСР та в наш час

Отже, в різних країнах є відмінності щодо складу витрат, які включаються до первісної вартості основних засобів, придбаних за плату. В окремих країнах дозволено включати до вартості основного засобу суму відсотків за позиками, пов'язаними з придбанням останніх. В основному основні засоби відображаються за первісною вартістю.

Згідно з міжнародними стандартами, до первісної вартості основних засобів включають: ціну придбання за вирахуванням отриманих знижок, митні збори, невідшкодовані податки, витрати, що прямо відносяться до приведення основних засобів до робочого стану. В окремих країнах дозволено включати до первісної вартості основних засобів суму відсотків по позиках, пов'язаних з придбанням об'єктів. В Німеччині відсотки за кредит дозволяється включати до витрат на будівництво основних засобів тільки в тих випадках, коли існує тісний взаємозв'язок між засобами та позиковим капіталом [2].

За МСФЗ (як і в Україні) подальші витрати на основні засоби визнаються як актив тільки тоді, коли вони покращують стан активу, підвищують оцінений спочатку рівень його продуктивності. Відповідно до міжнародних стандартів визнані витрати, пов'язані з об'єктом основних засобів, повинні додаватися до балансової вартості цього активу, якщо є ймовірність того, що майбутні економічні вигоди надходять на підприємство. Всі інші подальші витрати слід визнавати як витрати того періоду, в якому вони понесені. Особливістю оцінки основних засобів відповідно до МСФЗ є той факт, що балансова вартість основних засобів може бути зменшена відповідними державними грантами. Порядок цього зменшення розкривається в МСФЗ 20 "Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу" [2].

Міжнародні стандарти, окрім основної рекомендованої оцінки основних засобів за первісною вартістю, дозволяють альтернативний підхід: основні засоби можуть відобразитись в звітності за переоціненою вартістю. Що стосується амортизації основних засобів, то в міжнародному обліку використовуються такі методи нарахування амортизації: прямолінійного списання, зменшення залишку, метод суми одиниць продукції. В обліку Польщі амортизація нараховується за певною схемою з використанням терміну та коефіцієнтів для конкретних груп основних засобів. В табл. 2 показано методи нарахування амортизації в різних країнах.

Таблиця 2. Методи нарахування амортизації в країнах світу *

Країна	Метод нарахування
Бельгія	Прямолінійний або принцип зниження відрахувань
Великобританія	Норма податкового законодавства
Греція	Норма податкового законодавства
Данія	Прямолінійний
Німеччина	Прямолінійний
Франція	Прямолінійний

Джерело: розроблено на основі досліджень А.М. Марочкіної [3]

Як бачимо, серед досліджених країн більшість при нарахуванні амортизації на основні засоби використовує прямолінійний метод. Це може свідчити про те, що даний метод є більш зручним ніж інші. Про те його застосування на всіх підприємствах України є не доцільним, оскільки багато з них мають сезонний характер виробництва.

За початок нарахування амортизації приймаються або дата введення майна в експлуатацію (Франція, Німеччина, США, Нідерланди), або господарський рік введення в експлуатацію (Італія), або змішана система (Великобританія), або, навіть момент передачі замовлення постачальнику на закупівлю устаткування (Норвегія, Данія) [3].

В обліку Польщі амортизація нараховується за певною схемою з використанням терміну та коефіцієнтів для конкретних груп основних засобів.

Величина нарахованого зносу може коливатися залежно від кількості робочих змін; рівня технологічного та економічного прогресу; виробничих тужностей; строку експлуатації; попередньо встановленої ліквідаційної вартості; коефіцієнтів зносу відведено до податкового законодавства [3].

В законодавстві Німеччини не передбачено жодних конкретних методів амортизації. На практиці найчастіше застосовуються прямолінійний метод та метод зменшення залишку. Строки служби активів, як правило, встановлюються за спеціальними галузевими податковими таблицями [3].

В Німеччині загальноприйнятим методом нарахування амортизації є дигресивний, який базується на так званих податкових таблицях амортизаційних відрахувань. Основні засоби, первісна вартість одиниці яких перевищує 140 євро, можуть амортизуватись повністю протягом року їх використання. А предмети майна вартістю до 60 євро за одиницю можуть списуватись одразу на витрати періоду. Облік амортизації дозволено проводити на окремому рахунку або одразу на рахунку основних засобів шляхом зменшення їх балансової вартості. У випадках тривалого знецінення об'єктів основних засобів потрібно обов'язково позапланове (додаткове) нарахування амортизації на її суми. Що ж стосується передбачуваного тимчасового зниження вартості об'єкта основних засобів, то право використовувати в обліку процедуру з додатковим нарахуванням амортизації надається фірмам. Виняток складають акціонерні товариства, яким заборонено це робити [3].

У Франції також використовується переважно прямолінійний метод, але ліквідаційна вартість об'єкта основних засобів при цьому не зазначається. Витрати з амортизації у Франції списуються на фінансовий результат звичайної діяльності, тоді як додаткові суми амортизації в цілях оподаткування включаються до складу надзвичайної діяльності. При консолідації, як правило, відображається тільки комерційна амортизація. Найбільш розповсюджений строк експлуатації складає 20-30 років для будівель та споруд, 10 років – для основних виробничих засобів і для обладнання та 5 років – для транспортних засобів. З 1960 р. у Франції дозволяється використання методу прискореного списання вартості [3].

В обліковій практиці США застосовується багатоваріантність вибору методу визначення величини зносу, причому вибір такого методу і строк корисного функціонування активу, що амортизується, здійснює саме керівництво підприємства, тобто рішення приймається на підставі професійного судження бухгалтера про дане питання [3].

Важливо підкреслити, що в США компанії можуть змінювати норми амортизації, але сама оцінка об'єкту перегляду не підлягає. Це пов'язано з тим, що змінюючи оцінку, бухгалтер порушує принцип відповідності співставлення раніше понесених витрат з отриманими в даному звітному періоді доходами, – що викривляє фінансовий результат та призводить до необгрунтованої зміни оподаткованого прибутку [3].

У Великобританії деякі труднощі виникають при нарахуванні амортизації, якщо облік необоротних активів ведеться за наслідками періодичних переоцінок. В цьому випадку суми щорічних амортизаційних відрахувань, відображені в звіті про прибутки і збитки, сильно відрізняться від собівартості (історичної вартості) до вартості повного заміщення. Проте складнощі, що виникають при нарахуванні амортизації і переоцінці активів, жодним чином не впливають на податкові зобов'язання підприємства, оскільки, в податковому законодавстві Великобританії закріплені абсолютно самостійні, не залежні від способу нарахування амортизації, правила розрахунку прибутку, оподаткування і податкових пільг [3].

Порівняємо особливості бухгалтерського обліку основних засобів в Україні та інших країнах (табл. 3).

Таблиця 3. Порівняння особливостей обліку основних засобів в Україні та за кордоном*

В Україні	За кордоном
<i>Критерії визнання основних засобів</i>	
принесуть в майбутньому економічну вигоду, їх вартість може бути достовірно визначена	
<i>Оцінка</i>	
зараховуються на баланс за первісною вартістю чи історичною собівартістю	
–	Можуть включатися і відсотки за кредит
<i>Витрати на ремонт</i>	
визнаються як актив, коли вони покращують стан активу	
<i>Переоцінка</i>	
Проводиться у випадку, коли межа переоцінки складає понад 10 %	проводиться у випадках, коли справедлива вартість суттєво відрізняється від балансової
<i>Амортизація</i>	
амортизація нараховується з використанням методів: прямолінійного списання, зменшення залишку, суми одиниць продукції, згідно норм податкового законодавства, а також прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний метод	амортизація нараховується з використанням методів: прямолінійного списання, зменшення залишку, суми одиниць продукції, згідно норм податкового законодавства
<i>При вибутті</i>	
списується залишкова вартість і накопичений знос, обліковується прибуток/збиток від вибуття	

* Джерело: розроблено на основі досліджень МСФЗ і П(С)БО [4], [6]

Таким чином, узагальнюючи проведений аналіз, можна зробити висновок, що облік основних засобів в Україні має багато спільного із зарубіжною практикою. Існування певних відмінностей зумовлено специфічністю української економіки. Інтеграція України в світове господарство вимагає відповідності організації обліку основних засобів Міжнародним стандартам бухгалтерського обліку.

Розглянемо особливості проведення переоцінки основних засобів. Наприклад, в Україні, Бельгії, Російській Федерації підприємства можуть здійснювати переоцінку, якщо залишкова вартість суттєво відрізняється від справедливої вартості.

Переоцінку слід проводити з достатньою регулярністю, так, щоб балансова вартість суттєво не відрізнялася від визначеної із застосуванням справедливої вартості на дату балансу

За МСФЗ 16 "Основні засоби" будь-яка сума амортизації на дату переоцінки: перераховується пропорційно до зміни валової балансової вартості активу після переоцінки дорівнює сумі переоцінки; або виключається з валової балансової вартості активу та чистої суми, перерахованої до переоціненої суми активу [4].

При здійсненні переоцінки об'єктів основних засобів відповідно до МСФЗ можна використовувати наступні методи: метод переоцінки пропорційно зміні балансової вартості і метод переоцінки чистої вартості [4].

Процес переоцінки основних засобів за МСФЗ та П(С)БО України суттєво не відрізняється. Проте українські стандарти більш чітко зазначають межу (більше 10 %), яка призводить до необхідності проведення переоцінки. За міжнародними стандартами ця межа зазначається як така, що "суттєво відрізняється" від балансової вартості активу.

Розглянемо особливості обліку ремонту основних засобів. Відповідно до МСФЗ 16 визнані витрати, пов'язані з об'єктом основних засобів, повинні додаватися до балансової вартості цього активу, якщо є ймовірність того, що майбутні економічні вигоди, які перевищують первісно оцінений рівень продуктивності існуючого активу, надходять до підприємства. Всі інші подальші витрати слід визнавати як витрати періоду, в якому вони понесені [4].

В США витрати на утримання основних засобів визнаються та відносяться на вартість основних засобів, якщо виконується одна з трьох умов:

- збільшується термін корисного використання основного засобу;
- збільшується потужність та кількість одиниць продукції, що випускаються даним об'єктом основного засобу;
- покращується якість продукції, що виробляється даним основним засобом [3].

Багато підприємств за кордоном самостійно встановлюють ліміт витрат, нижче якого усі витрати вважаються витратами поточного періоду. Витрати на капітальний ремонт, який продовжує термін корисного використання, збільшує продуктивність чи покращує якість

продукції, повинні відноситись на вартість основних засобів, в результаті чого зменшується накопичений знос та збільшується залишкова вартість основних засобів [3].

В законодавчих актах окремих країн СНД бухгалтерський облік операцій з ремонту та поліпшення основних засобів розглядається практично однаково. Питання щодо створення резервів витрат на ремонт відображено в законодавчих актах країн СНД. В Республіці Білорусь в цілях рівномірного включення наступних витрат на ремонт основних засобів до витрат виробництва або обігу звітного періоду організація може створювати резерв витрат на ремонт основних засобів (в тому числі орендованих) [3].

У Киргизії, якщо витрати значні і носять сезонний характер, то вони повинні рівномірно розподілятися на собівартість продукції, виготовленої у звітному періоді. З цієї мети визначається загальна вартість ремонтних робіт за рік і розподіляється за місяцями в залежності від обсягів виробництва [3].

В більшості країн спостерігається такий підхід до відображення в обліку вибуття основних засобів: списується початкова вартість та накопичений знос засобів, що вибувають, обліковуються будь-які доходи від вибуття та прибуток чи збиток від вибуття. Ця інформація оформлюється складною проводкою, складовим елементом якої буде запис по дебету чи кредиту відповідного субрахунку збитку чи прибутку від вибуття. Обов'язково здійснюється донарахування зносу основного засобу, що вибув протягом року, а знос нараховується вкінці року [2].

У Франції виручка від реалізації основних засобів відноситься на доходи надзвичайної діяльності [3].

В Німеччині, якщо очікується значне зниження вартості активу до закінчення нормативного строку експлуатації, вимагається нараховувати понаднормативну амортизацію. Однак якщо раніше існуючі причини для понаднормативного списання зникають, відновлення списаних сум проводиться лише тоді, коли це не призводить до збільшення податкових зобов'язань підприємства. Організації, які не мають статусу юридичної особи мають більше свободи дій: списання здійснюється, виходячи з так званого "обґрунтованого комерційного судження" і не відновлюється за жодних обставин [3].

В США, якщо очікується, що підприємство понесе значні витрати в результаті ліквідації основних засобів, вони списуються протягом всього строку корисного використання основного засобу. Здійснюється це шляхом:

- зменшення ліквідаційної вартості і, відповідно, збільшення суми, що списується, та величини щорічного зносу, що нараховується;
- відображення таких витрат як самостійної статті таким чином, щоб в кінці повністю покрити зобов'язання за такими витратами [3].

Розглянемо особливості розкриття основних засобів у звітності. В США окремим розділом в активі балансу відображаються довгострокові активи, до яких

належать основні засоби, нематеріальні активи, інвестиції, фонди та інші активи. Наприклад, відповідно до ЗПБО США у балансовому звіті в частині основних засобів необхідно відображати такі показники:

- баланси основних видів активів, які підлягають амортизації, залежно від їх характеру або призначення;
- накопичену амортизацію за основними видами активів або в сукупності;
- опис методів нарахування амортизації [3].

В Польщі необоротні активи в балансі підприємства представлені у вигляді позаоборотних активів, які поділяються на матеріальні і нематеріальні. До перших належать споруди, будівлі, механізми і обладнання, транспортні засоби, худоба тощо. Очікуваний термін їх корисного використання повинен бути більший одного року. Ці активи використовуються самим підприємством або призначені для використання на договірних засадах іншим підприємством (поточна оренда тощо). До цієї групи також належить майно, яке не є власністю підприємства (фінансова оренда), але по якому відповідно до податкового законодавства орендар зобов'язаний нараховувати знос [3].

У Великобританії та Австралії всі необоротні активи в балансі представлені в розділі основного капіталу, який складається з матеріальних активів та інвестицій. В британській системі бухгалтерського обліку і звітності під необоротними активами розуміють основні засоби, нематеріальні активи, інвестиції в інші підприємства та гудвіл. Законодавство не містить жодних вказівок щодо способів оцінки необоротних активів і способів їх списання, залишаючи це повністю в компетенції професійних інститутів [3].

У зв'язку з тим, що у Франції існує п'ять основних типів балансу, які використовуються в системі економічного та фінансового аналізу різного роду діяльності, назва групи необоротних активів, а відповідно, і їх склад сильно змінюються. Так, при побудові ліквідного (майнового радикального) балансу всі активи поділяються на нематеріальні та матеріальні, виходячи з їх ліквідної вартості. Те ж характерно і для майнового (лояльного) балансу. В функціональному (радикальному) балансі, який на сьогодні у Франції є предметом дискусії теоретиків та практиків, все майно, яким розпоряджається підприємство тривалий період, обліковується незалежно від того, чи є воно його власністю. При цьому відображення в балансі активів не залежить від природи їх положення – матеріальна вона чи ні (наприклад, витрати на наукові дослідження) та їх класифікація здійснюється відповідно до їх функціонального призначення в галузі економічної діяльності – інвестування, господарська діяльність та операції з грошовими коштами. Відповідно всі необоротні активи у функціональному балансі представлені як іммобілізації, тобто активи, строк служби яких більше одного року [3].

Цікавим моментом є те, що в майновому балансі нематеріальні активи відсутні серед іммобілізацій. Це пов'язано з тим, що вони розглядаються як безнадійний борг. Коли ж нематеріальні елементи фігурують в активі, аналітики їх виключають і зменшують власний капітал на відповідну суму [3].

Офіційною моделлю балансу, яка була закріплена у Франції загальним планом рахунків для річної звітності, визнано саме функціональну форму балансу, в якій необоротні активи виступають як іммобілізований актив (або засіб) [3].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проаналізувавши особливості бухгалтерського обліку основних засобів в зарубіжних країнах та порівнявши з українським досвідом, можна зробити висновок, що облік основних засобів в Україні має багато спільного із зарубіжною практикою. Існування певних відмінностей зумовлено

специфічністю української економіки. В результаті дослідження встановлено відмінності між національним і закордонним досвідом обліку основних засобів:

- склад витрат, що включаються до первісної вартості (в деяких країнах дозволено включати відсотки за позиками, пов'язаними з придбанням основних засобів (Німеччина));
- за кордоном, окрім основної рекомендованої оцінки основних засобів за первісною вартістю, дозволено альтернативний підхід: основні засоби можуть відображатись в звітності за переоціненою вартістю;
- межа переоцінки основних засобів (в Україні понад 10 % справедливої вартості, а за кордоном ця межа визначається як така, що суттєво відрізняється від балансової вартості без зазначення кількісної характеристики);
- методи, порядок та початок нарахування амортизації;
- щодо віднесення витрат на поліпшення основних засобів, то за кордоном більшість підприємств самостійно встановлюють ліміт витрат, нижче якого усі витрати вважаються витратами поточного періоду;
- в деяких країнах, якщо суб'єкти господарювання здійснюють сезонну діяльність, то визначається загальна вартість ремонтних робіт за рік і розподіляється за місяцями в залежності від обсягів виробництва;
- відмінність віднесення виручки від реалізації основних засобів до доходів (у Франції дана виручка відноситься до доходів надзвичайної діяльності);
- також за кордоном спостерігається досвід, у випадку якщо очікується, що підприємство понесе значні витрати в результаті ліквідації основних засобів, вони списуються протягом всього терміну корисного використання основного засобу.

Інтеграція України в світове господарство вимагає відповідності організації обліку основних засобів Міжнародним стандартам бухгалтерського обліку. Отже, проаналізувавши організацію обліку основних засобів у зарубіжних країнах та порівнявши з українським досвідом, стає очевидною необхідність внесення змін до Національних стандартів обліку основних засобів для відповідності Міжнародним стандартам.

Список використаної літератури:

1. Безруких П.С. Бухгалтерский учет [учебник] / П.С. Безруких, В.Б. Ивашкевич, А.Н. Комсаев и др. – М.: Финансы и статистика, 1982. – 456 с.
2. Замрій Т.Б. Міжнародна практика та вітчизняний досвід удосконалення обліку необоротних активів [Електронний ресурс] / Т.Б. Замрій // Науковий вісник Рівненського інституту "Україна". – 2010. – № 1. – С. 167-173. – Режим доступу: http://www.univerua.rv.ua/VNS1/Zamrjy_T.B.pdf.
3. Марочкіна А.М. Бухгалтерський облік за Національними стандартами: Навчальний посібник / А.М. Марочкіна. – Харків: Торсінг, 2002. – 296 с.
4. Міжнародні стандарти фінансової звітності 16 "Основні засоби" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408.
5. Новый план счетов бухгалтерского учета и инструкции по его применению. – Москва, 1992 г.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби", затверджений наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0288-00>.

ПИРІЖОК Стелла Євгенівна – здобувач Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

- облікове забезпечення основних засобів на підприємстві;
- проблеми нормативно-правового регулювання системи бухгалтерського обліку.